

Een kwestie van kiezen

In mei van dit jaar behaalde openbare basisschool 'De Moolhoek' uit het Zeeuwse Kapelle 'slechts' een eervolle vermelding bij de verkiezing 'Sportiefste basisschool van Nederland 2009-2010'. Voor betrokkenen van de school geen verrassing, eerder een teleurstelling. Voor buitenstaanders echter wel een verrassend fenomeen: tot dusver kwamen de kandidatscholen en winnaars uit de grote en grotere steden. Wat moest zo'n 'gewone basisschool uit de polder' in dat gezelschap? In het volgende artikel beschrijf ik het ontstaan en verder ontwikkelen van een heel sportieve basisschool. Door: Niek Flipse

Laat ik maar beginnen met aan te geven hoe het allemaal zo gekomen is. Het is niet zo moeilijk en ingewikkeld: 'het is alleen een kwestie van kiezen'.

Vakleraar bovenop de formatie

In 2004 kozen we bij de toenmalige bestuurscommissie Facetscholen (drie scholen, totaal even boven de 400 leerlingen, dus een klein schoolbestuur) om te gaan werken met een vakleraar lichamelijke opvoeding. Globaal 0.5 fte die ingezet wordt om een van de twee lessen LO voor de groepen 3 tot en met 8 op de scholen te laten verzorgen door een vakleerkracht opgeleid aan een ALO. Op dit moment is er zelfs wat meer formatie om het project sCOOL-sport (daarover later) verder gestalte te geven. De vakleraar LO kwam 'bovenop' de formatie, de groepsleerkrachten zijn aanwezig bij de lessen van de specialist en worden ingezet om de les nog beter te maken (verder differentiëren, extra hulp, observatie e.d.) Doel van een en ander was kwaliteitsverbetering van de lessen LO, interne scholing door een specialist en ontlasting van groepsleraren. Deze maatregel heeft zich in de afgelopen jaren - mede door de kwaliteit van de betreffende leraren - bewezen: kinderen, ouders en collega's zouden niet meer zonder een gymleraar kunnen en willen.

Lestijden en schoolwerkplan

We zetten de vakleraar daarnaast heel efficiënt in, dat wil bijvoorbeeld zeggen dat de lessen LO ook echt beginnen om 8.30 uur. Dus de leerlingen die het eerste uur LO hebben, komen niet meer eerst

naar school om daarna gezellig te wandelen naar de sporthal, neen, ze melden zich op 8.15 uur in de sporthal, verkleden zich en staan voor 8.30 uur in de zaal gereed. Door zo strak met de tijd om te gaan kan de vakleraar vier lessen op een morgen geven in plaats van drie...

Zo werken we ook met het zwemuur voor de groep 4: zij komen ook zelfstandig of met hun ouders om 8.15 uur naar het zwembad, waardoor ook die kinderen een les hebben van netto 30 minuten. Uiteraard werken we met een bovenschools schoolwerkplan waarbij grote aandacht is voor het gedifferentieerd werken en het 'werken in vakken'. Met name op o.b.s. De Moolhoek gaat dit prima: er wordt daar gewerkt in een goed uitgeruste sporthal, die twee morgens per week als gehele hal ter beschikking staat. Overigens heeft 'De Moolhoek' op loopafstand naast de sporthal, ook het zwembad (binnen en buiten) en een veldsportaccommodatie met een recent aangelegd kunststofveld ter beschikking.

De groepen 1 en 2 van de school sporten op hun eigen schoolplein en hun eigen - pas gerenoveerde - speelzaal.

Sportactieve basisschool

Ook het fenomeen 'Sportactieve basisschool' kwam op ons pad. Voor de edities 2005/2006, 2007/2008 en 2009/2010 hebben we een dergelijk certificaat verdiend. De certificering gaf ons tevens een uitstekend kwaliteitsmiddel in handen om te kijken of het met het bewegingsonderwijs, de buitenschoolse contacten en de samenwerking met sportverenigingen in orde was. Dat bleek het geval.

Aan de schoolsporttoernooien in de regio nemen we consequent deel. Voor de groepen 3 tot en met 8 nemen we door het jaar heen deel aan: schoolkorfbal, schoolvoetbal, scholierenatletiek (baan en veldloop) en zwemmen. De groepsleraren hebben daarbij een begeleidende en coachende rol volgens een vast rooster. De begeleidingsuren maken deel uit van hun normjaartaak.

Nieuwe taken voor de basisschool

Ingewijden weten dat er juist in die tijd (2005) meer taken aan de basisschool werden toebedeeld: we kregen aan de school een voor-

Vreugde

schoolse (VSO) en een naschoolse opvang (BSO). Tegelijk groeide de tussenschoolse opvang (TSO = de 'overblijf') verder. Geleidelijk ontwikkelde de VSO zich naar gemiddeld 10 kinderen, de TSO naar gemiddeld 50 kinderen en de BSO naar gemiddeld 30 kinderen. Overigens hebben we de uitbreiding van deze taak van de school als zinvol en verrijkend beschouwd. Met name de TSO en de BSO zijn uitermate geschikte momenten voor het aanbieden van sport en bewegen aan de kinderen. Mede door de goede contacten met het cios Goes konden we gaan beschikken over stagiaires van de opleiding lobos die tussen de middag, op woensdagmiddag en op twee middagen na schooltijd een uur sport en bewegen gingen aanbieden.

Overigens spelen de oudste leerlingen van de school ook een belangrijke rol in de 'pleintjes-activiteiten'. Deze leerlingen leiden - met hulp en aanwijzing van cios-stagiaires - de sportevenementen. Herkenbaar zijn de leiders door hun hesje met daarop het woord 'juf' of 'meester'.

sCOOLsport, een bijzonder project

Ook in die tijd stapten we in het project sCOOLsport van SportZee-land. Wat dat project inhoudt, is uitstekend te lezen op de website www.scool sport.nl. Ik heb al veel projecten, initiatieven en dergelijke meegemaakt in mijn onderwijsloopbaan, maar nog nimmer een dergelijk duurzaam en inhoudelijk goed project als sCOOLsport. Een project dat echt toe is aan nationale erkenning en voortzetting.

Via het project sCOOLsport kwamen we in aanraking met zaken als 'gezond gedrag' en 'weerbaarheid'. Aan het eerste aspect hebben

we veel aandacht besteed en laten we doorwerken in het jaarplan. Aandacht voor kinderen met overgewicht en werken aan de preventie daarvan, hebben we via het project Topkidz in huis gehaald (zie website www.moolhoek.nl). Op school zijn ook de traktaties bij verjaardagen aangepast: meer gezonde traktaties worden gestimuleerd. Een wedstrijd voor de gezondste traktatie wordt dit nieuwe schooljaar zelfs uitgeschreven!

Ook bij de leraren hebben we de gezonde traktatie ingevoerd. Niet meer de zoete hap bij de koffiepauze in de morgen, maar een gezonde of hartige hap na schooltijd als voorbeeldfunctie.

Naast dit gezond trakteren krijgen de kinderen die tussen de middag overblijven (gemiddeld 50 per dag) fruit aangeboden. De leerlingen van groep 7 verzorgen samen met de overblijfouders per toerbeurt dit fruit. Op woensdagmorgen krijgen alle leerlingen van de school fruit als tussendoortje aangeboden.

Contacten met de sportverenigingen

Aan o.b.s. De Moolhoek functioneert een zogenaamd Bewegteam. Daarin hebben enkele betrokken groepsleraren, de vakleraar LO en de directeur zitting. Het bewegteam stimuleert en coördineert alle mogelijke activiteiten die met bewegen en gezond gedrag te maken hebben. De TSO- en BSO-sport wordt er gestalte gegeven, ideeën om gezonde projecten in te voeren worden er ontwikkeld en ook wordt het Amsterdamse leerlingvolgsysteem JUMPIn gebruikt om de ontwikkeling van de leerlingen op het gebied van sportdeelname, zwemdiploma's, maar ook meetgegevens als de BMI, te volgen. Voor dit leerlingvolgsysteem worden de kinderen een keer per jaar gewogen, gemeten en wordt de shuttle-run-test afgenomen.

Tegelijk met de vorming van een beweegteam, werd ook een beleidsteam ingesteld. In dat beleidsteam zaten in eerste aanleg vertegenwoordigers van de gemeente, andere schoolbesturen in de gemeente, lokale sportraad, provinciale sportraad (SportZeeland) en ouders.

Het beleidsteam was vooral ingesteld om andere betrokkenen op een directe manier met de ontwikkelingen rondom De Moolhoek en het project sCOOLsport te confronteren en erdoor uit te dagen. Na enkele vergaderingen bleek echter dat het beleidsteam geen inhoudelijke meerwaarde had voor de school en het project: de sportverenigingen werden niet enthousiast. De andere schoolbesturen toonden ook geen nadere interesse. In een kleine gemeente als Kapelle is weinig tot geen extra geld vanuit de landelijke overheid beschikbaar: er is geen sprake van achterstandwijken en -kinderen, en dus gaat het landelijke en regionale geld bestemd daarvoor aan Kapelle voorbij.

Wat dan wel?

We hebben - als school - wel een goede samenwerking met alle sportverenigingen in de regio. Tijdens de Nationale Sportweek zetten we een sportdag samen met vijf tot zes verschillende verenigin-

MICKY LUNGE

Concentratie

gen/sporten in elkaar. De clubs verzorgen clinics en vaak worden ook nieuwe sporten geïntroduceerd. Een verdere samenwerking komt op gang: de korfbalclub heeft haar accommodatie en materiaal ter beschikking gesteld en bij andere verenigingen ontstaan ook

MICKY LUNGE

Goede moves

wat bewegingen. Toch moet alles vanuit school aangestuurd en geïnitieerd worden. De gemeente heeft geen beleid op schoolsport en de andere scholen in de gemeente hebben nog niet voor extra sport gekozen.

Die solorol heeft uiteraard ook voordelen: je kunt zelf het tempo en de richting bepalen en de overlegstructuur is helder.

Hoe betalen we dit allemaal? Zoals gezegd krijgen we geen structurele gelden van gemeente of provincie. We hebben drie jaar achtereen een subsidie gehad van € 5000 per jaar vanuit het project sCOOLsport. Zoals afgesproken gaan we het nu zelf 'bedruipen'.

De vakleraar betalen we vanuit de personele begroting en de extra materialen vanuit de begroting voor materiële zaken.

Dat is en blijft dus passen en meten. Maar het kan in ons geval. Het draait namelijk niet alleen om geld, faciliteiten, beleid en implementatie. Het gaat om bewuste keuzes en vooral ook om mensen en het draagvlak binnen de school.

Daarom alleen al vind ik het 'Moolhoek-model' waardevol. Het lijkt me zelfs voor andere basisscholen te realiseren. We doen geen bijzondere dingen, maar wel structurele dingen. Daar gaat het mijns inziens om!

Niek Flipse is directeur van de Stichting Facetscholen/o.b.s. 'De Moolhoek'.

Zie verder www.moolhoek.nl en www.scoolsport.nl